

[Axel Kristensen.]

for at undgå al misforståelse slå fast, at ingen efter min mening er mere interesseret i vor konkurrenceevne end arbejderne, at lønstigninger, der skal betales med prisstigninger, faldende konkurrenceevne og stigende arbejdsløshed, er skadelige for arbejderne, og at kun de lønstigninger, der uden prisstigninger kan betales af produktivitetstigninger, er gavnlige for arbejderklassen, som de er det for hele befolkningen.

Må jeg rejse det spørgsmål, hvorfor det har været muligt i efterkrigsårene næsten som en fast regel at forhøje lønningerne med ca. 6 pct. om året — ganske uanset om der har været overenskomstforhandlinger eller ej — når produktivitetstigningen kun har været små 2 pct. om året og endda en meget væsentlig del af denne produktivitetstigning har ligget hos landbruget. Hvorfor har ingen, heller ikke Arbejdsgiverforeningen, kunnet bekæmpe denne skadelige udvikling, der har været til gavn for ingen og til skade for alle, og som har måttet føre til prisstigninger og formindskede konkurrenceevnen?

Svaret forekommer mig at være temmelig enkelt, måske enklere, end de fleste synes. Der har efter min opfattelse været to hovedårsager, dels statens overfinansiering i visse perioder, hvor man gennem skabelse af falsk købeevne har drevet lønninger og priser i vejret, dels den beskyttelse, der gennem direktoratet for vareforsyning er givet dele af færdigvareproduktionen. Når man for det første har en stor gruppe erhverv som bygge- og anlægsvirksomheden, der ikke er udsat for konkurrence udefra, og staten har fjernet ethvert økonomisk ansvar, således at der i denne gruppe ikke er det mindste moment, der tvinger til at holde igen, idet enhver lønstigning kan hentes hjem i højere priser, og når tillige arbejderne i denne gruppe nyder faglig beskyttelse på de ufaglærte arbejdes bekostning, kan man ikke her vente, at nogen holder igen på omkostningsstigninger. Når så yderligere en del — jeg siger udtrykkelig en del — af industrien gennem forskellige restriktioner nyder høj beskyttelse — f. eks. giver dollarbevillinger 80 pct.s beskyttelse; det drejer sig i enkelte tilfælde om industrier med en produktion på op imod et par hundrede millioner kroner, hvor man kun kan

indføre de tilsvarende produkter på dollarbevilling, og de har altså en beskyttelse på indtil 80 pct. — er det klart, at de grupper, der kan klare deres lønstigninger ved blot at lægge på priserne, bliver meget stærke, medens de grupper, som skal konkurrere på verdensmarkedet, bliver så små, at de ingen virkelig indflydelse har på pris- og lønudviklingen her i landet. Hertil kommer så, at pristalssystemet gør de forkerte pris- og lønstigninger stærkere, end de ellers ville være blevet.

Nu er der måske nogle, der synes, at jeg er kommet et stykke bort fra emnet, men det er jeg ikke. Det afgørende er at få at vide, hvorfor vore omkostninger, lønninger og priser stiger — til gavn for ingen og til skade for alle — uanset, næsten som om det var en naturlov, således at de foranstaltninger, man fra politisk side kan træffe herimod — når man ikke tager fat på det, der sætter det i gang — næsten forbliver virkningsløse.

Jeg kan oplyse, at af den totale lønstigning for mænd inden for Arbejdsgiverforeningens område efter krigen skyldes kun de 21 pct. overenskomstforhandlingerne. Af en gennemsnitlig lønstigning for mænd på 226 øre skyldes kun de 47,5 øre overenskomstforhandlingerne. 30 pct. eller 68 øre skyldes lønglidning, og 49 pct. eller 110,5 øre skyldes pristalsreguleringen. Det vil sige, at hele lønudviklingen har været ganske uden kontrol i den periode, der er gået, og at omkostningsniveauet har været ganske uden kontrol. Så forstår man, at de foranstaltninger, vi har kunnet træffe, hidtil ikke har haft nogen nævneværdig virkning; så forstår man, at vi kan vedtage lovkomplekser som dem, vi vedtog her i salen sidste sommer, og alligevel få en forbrugsstigning på 4 pct.

Der foreligger efter vor opfattelse ikke andre muligheder for en sund økonomisk udvikling end den, at vi får en mere liberal økonomisk politik, at dansk erhvervsliv tvinges til at opretholde et sådant lønniveau, at vi er konkurrencedygtige over for udlandet. Der må føres en liberal økonomisk politik, som fremmer den private opsparing, så vore virksomheder bliver i stand til sådanne rationaliseringer og udvidelser, at de kan give gode lønninger uden at have så høje priser, at det går ud